

הרב צבי הירש הורוץ הי"ד

כצעיר ורך בשנים הופיע הרב צבי הירש הורוץ הי"ד במלוא קסמו האישי ונחזה למנהיגם הרוחני של רבבות מבני הנוער האגודאי בפולין. בשנת תרפ"ד בקין לחתם באו בין ה' באים לעצרת הניגית לסיום מס' עיר רובין מהמחזור הראשון של "דף היומי" שנערכה באולם קולנוע גדול בנוכחות תם של המונים חרדיים בצלוצ'צ' עירו של המגיד ר' מיכילי זצ"ל ונתן כבוד לברך את החגיגה בשם צאג"י בלבוב.

השעה מאוחרת כמעט חצות הלילה ר' צבי חזר עדין ורזה משמיע ב' טוב טעם דברי ברכה ורעיונות על ה' מאורע ועל דרכו של הנוער החרדי לעומת הנוער המתפקר. לפתע הוא סוסע בקריאת ביניים עוינת ע"י אחד מהנוכחים מראשי החפשיים ב' עיר. הצעיר הנאם שחשמיש את דבריו ללא פטוס כי אם בפשטות ל' בבית מתרגש יחד עם הקהל הגדול שמילא את האולם על הפגיעה בה' כרתם של יחודים הנאמנים לר'. ואז קרה המפנה בחייו שהיה לו השפעה על עתידו הסוער. במעמד זה נתגלה בכשרונו הבלתי מתחרה כנואם בחסד עליון היודע לרתק א' לפים, לתחדיר את אמונת רעיונותיו באופן היוצא מן הכלל, מני אז עלה ונתפרסם כאחד מראשי המדברים ב' יהדות החרדית הלוכד נפשות ומחיה לבבות של פסקנים ומחפשי דרך. בנאומו שארך עד השכמת חבוקר הפתיע בדבריו מליא תוכן וזיו. ש' טף דבורו, שפתו העסיסית והעשירה בבטויים, כשרונו הרטורי, התרומה מותו ושפע הרעיונות שהשמיע. כל אלה היו למשיב נפש לנאספים ש' חקשיבו לדברי אלקים חיים הנאמרים מפיו של ה'עלם' הלבובי הבלתי נר' דע.

המאורע הזה היה לשיחת היום ב' זלוצ'וב ומחר התפשטה הידיעה ב' רחבי גליציה ואח"כ בפולין על ה' התגלות המשמחת הזו.

בהמשך הימים קם והתעלה ונבחר להיות מנהיג ומדריך של נער חקן. נקרא להשמיע את נאומיו המזהירים ברחבי פולין. באספות הפומביות ו' המוניות בכל מקום הופעו. נהרו א' לפים לשמע את דבר היהדות החר' דית המאורגנת. הסעיר והרעיד והוציא משאננות.

חיזק ועודד את לבבות הכושלים ו' הנחשלים שהחלו ליפול ברשת הח' לונים. החיה עצמות יבשות והחזיר את שווי המשקל לנוער חתרנה ב' דרכי החיים. ולא רק לחם היה למציל כי כוחו היסודי העז והמלבב פעל נפלאות גם בין יהודים דתיים שהס' תכלו לא פעם מתוך אדישות על חת' רוקנות בתי המדרשות והישיבות ו' חשבו שאין דרך לשינוי חמצב. הרב הירש הורוץ נדד מעיר לעיר, שינן ו' שכנע שישנה אפשרות להתקוממות ולשינוי רדיקאלי, ללכד ולארגן את הנוער תחת דגל התחדות-האגודאי. חילוניים ראו בו מתחרה רציני. לכן הסיתו את אנשי מחניהם להס' ו' לו בנאשיו. לא פעם עמדו לו

בדרך בראותם את ההשפעה הגדולה שהוא רוכש ליהדות החרדית. אולם כל זה ללא הועיל. כי דבריו המקסי' מים בעזו ביטויים ובנועם הבעתם עשו את שלהם בהצלחה יוצאת מ' הכלל. עד מהרה הלך שמו לפניו כ' אחד מבני העלייה המצוייני הראוי לאיצטלא של מנהיג ומשמיע רוחני, והועמד בראש תנועת צאג"י בפולין. בצעירותו שקד על דלתי התורה בלבוב, אחרי שהתיישב שם עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה יחד עם הוריו בברחם מעיר מולדתם קמיונ' קה"טרומילוב:

א' ראשית דרכו עשה בישיבת מ' חזיקי לומדי תורה בלבוב. עבר מ'

שם ללמוד בבתי המדרש והקלויזים השונים. שקדן היה מבטעו. צמא לדעת לכן לא פסק פומיה מגירסא. מטבעו היה איש חזון. נפש פיוטית שכנה בו. איש הסנסימנטיס והשאפה לספוג לתוכו ממכמני התורה והחסידות. עמקן בת' פיסתו ובהיר השכל והתבונה. בלע' בסקרנות ספרים. קרא והשתלם וה' עשיר את אוצר מחשבתו מהמקור העליון. נסחב במלוא מרצו לתנועת התחייה החרדית.

בראשו ורובו היה נתון בפעולה רוחנית וארגונית. עד שבא הרגע ש' גמר ואמר להפסיק לזמן מסוים את פעולותיו כנואם ותועמלן. השתקע

אצל הגאון רבי פסח פרוסקין ז"צל ופסגו שאב ממעינות התורה וההור' אה בפלמול והלכה. נסמך לרב ב' ישראל וזכה להתקבל כמרא דאתרא בעיר יו"נא במחוז קרקוב. שם שב לפעילותו הספרות. המשיך לעמדם ב' ראש הצעירים האגודאיים כי לא היה יכול להסתגר בדלית אמות. נפשו אוותה להחיות נדכאים והוא הצליח ועלה לגדולה עד ששמו הלך לפניו כת"ח גדול וכאיש הרוח שהכל בו. כסופר שגון בעל טעם פרסם מא' מרים רבים בעתונות האגודאית ב'. עיקר על נושאים רחניים ורעיוניים. בסגנונו המלוטש החשוף עורר רושם. (סוף בעמוד 81)

משפחת שפירא מסלוצ'ה

(סוף מעמוד 79)

כאמור, חן וחסד בעיני השלטונות המקומיים, שהשתדלו להקל עליהם את סאת המכאובים והיסורים. יחס מיוחד גילה כלפיהם הנסיך טשרב' טוב, שהרשה לחסידים שיביאו לא' סירי המלכות כוס לקידוש והבדלה וכן ספר"תורה. כיוון שתא הכלא היה מטונף וקשה היה לשמור על נקינות, לא העיזו האחים למרות תשוקתם להגות בספר תורה להכניסו לתא. הם מצאו עצל והכניסו לתא רק יריעות של הספר, כדי שלא יהא הספר שלם ולא יקרא עליו שם: ספר תורה. ספר תורה היה כליל תפארת וכולו מלאכת מחשבת של סופר סת"ם, קדוש ופרוש. ששיקע עצמו במלאכה זו ונתן לה את ימיו ולישנתו. את הדיו שהבויק בברק מיוחד, שלחו הבנים של הצדיק רבי שמואל מניקלשבורג.

רק כאשר יצאו האחים ממאסרב, נטלו עמם את היריעות ואיגדו אר' תם לחטיבת אחת ועשהו לספר תר' רה. ספר"תורה חסר היה "עצי חיים" והנה זימנה התשנחה "עצי חיים" בעלי יחס. כאשר הצדיק רבי מיכלה מולוטשוב עמד לכתוב ספר"תורה, שלח לו המגיד מקרניץ "עצי חיים" עשויים וחתובים מעץ. ברם, עד ש' הגיעו ה"עצי חיים" למחוז הצפוני, נדעו הרב' לחסידים והם קנו "עצי חיים" עשויים מכסף. מובן שרבי מיכלה חשתמש באלה של כסף, משום "זה אלי ואנוהו", אולם הבטיח כי יבוא יום וה"עצי חיים" של עץ יגיעו לידיהם של צדיקים גדולים. והנה בא היום, וב"עצי חיים" אלה נכרכו יריעות ספר"תורה של האחים שפירא, שהיה לחם קורטוב של עדר ונחת בבית הכלא במוסקבה. ספר"תורה זה עבר במורשה מבן לבן. הבן הבכור למשפחת שפירא היה מקבל את ספר התורה לידיו למשמרת. בבוא השלטון הקומוניסטי, נמצא ספר התורה בבית הכנסת של העשיר היהודי ברוצ'ק בקיבו. השל' טון הקומוניסטי החריס את ספר"תורה, במסגרת פעולותיו להשליטת הקומוניזם בברית המועצות. שבין יסדותיו ועקרונותיו נמצאת שלילת

ועקירת הדת, במקום מכובד מאד. ומר שפירא מספר: בעקבות הסכם הדיני שנחתם בין רוסיה ופולין, בדבר החזרת עתיקות שיש להם חשיבות מיוחדת לשתי הארצות, ביקשתי מ' הנסיך רדזביל שאתו באתי בקשרי מסחר, שיעשה עמי אות לטובת כל יוד' רוס את ספר"תורה, שהיה כל יוד' יקר וחשוב למשפחתנו. הנסיך מרד' זיביל מילא את מבוקשי וכך הגיע אלי ספר התורה שעבר אלי במורשה מאבי, שבברחו משלטונות רוסיה וז' תר על רכושו ורק את הספר לקח איתו. לפני ח"י שנה הועלה הספר ארצה והיה עמדי. עם פטירתה של נאות ביתי הגב' מוסיא שפירא נכרת ה"צמח צדק" נמסר הספר לבן משפחתה, האדמו"ר מל"ר בבייש רבי מנחם מנדל שניאורסון שליט"א, ובאגרתו כותב האדמו"ר שליט"א: "איש בשורה אנוכי היום..." ביום ראש השנה עלייתי בה לתורה למספיר היום. — מ.מ. שניאורסון"'

משפחת שפירא הוציאה מקרבה גדולי עולם, אחד מהם היה ר' נתן צבי ברבי ישראל שפירא, שמצודתו היתה פרושה על מדינת רומניה ושמו כקדוש ופרוש נפץ בין יהודים וגויים, שבאו לקבל את ברכתו. כשהגיע לקנה עלה לארץ ישראל והביא עמו את כל רכושו שחכיל בין היתר, גם שני ארגונים מלאים וגדושים בזהב ואבנים טובות. את מושבו קבע רבי נתן שפירא בעיר צפת, שבאזירתה המסורתית בחיק הרי הגליל, קיה לבלות את שארית ימיו בפענוח של סתרי תורה וזויה. אחרי הרעש שהיה בצפת, בנה מכספו את רחובת הראשי של העיר צפת וחקים אותה מתוך על תילה. פרוש היה מן הבלי העולם הזה וישב כל הזמן בבית הכנסת של האר"י הקדוש ולמד "קבלה". וכשנפתל לבית עולמו זקן ושבע ימים, הובא לקבורה בבית ח' עלמין בצפת ושם נטמן בקרבת מקום לקבורת המקובלים הראשונים של צפת, האר"י הקדוש והעלמדי.

בניו הלכו בעקבות אביהם. הם היו הראשונים שעלו לארץ להתאחו בה בעובם אחריהם בגולה. בתים מלא' ים כל טוב. מחלת קדחת עשתה בהם

שמות. לא פחות מכך היה המורא בפני שוודים ערביים. אבל הבנים למשפחת שפירא, התגברו על כל הקשיים עד שזכו לראות בחשנים של ממש. מבוגיה הראשונים של כנרת, חדרה, זכרון יעקב לא נרתעו מכל פחד. אחד מהם נכדו של רבי נתן שפירא המקובל מצפת, ר' ישראל גבריאלי שפירא, יהודי תם וישר ועובד ד' באמונה, ענה להברון רוטשילד הבן, שמבגו בקש ל' השפיע על השלטון שיקבע את הסמכה ההולכת לחיפה דרך עתלית וכן שיקבע נקודת נתיב והברון שאל: איך אפשר והמקום שורץ קדחת ממארתו ענה רבי ישראל גבריאלי בעז: "הביצה, מה בכך, הן גם אנו בני אדם ובכל זאת חיים בקירבתה". אמונה עמוקה פיע זה ברבי גבריאלי. הבטחון שניסע באחים המעונים עבר במורשה ובאותה מידת בטחון קרא רבי גבריאלי בחרוזים שחרו: "הנביא שלנו אויה בוכה — על שבר בת עמי. — עדי יושבו בנים ליבולם ויאכלו פרי יבולם." וכאשר יורדת על ביצותיה ש' עתלית עולה מנהמת לבו שירה: "אני שאפתי כל חיי, דגל ציון להנתי ברמה. חלמתי-עמלתי על ראש מאוי, לעבור את אדמת אבותי הנשמה",

יחד עם הבנים הראשונים ביניהם נשיא המדינה מר יצחק ברצבי, חלם-עמל וזכה לראות בנחמה ר' בנות ועתה אין הוא ירד אלא שמחה: יהודים לשמח! יהודים לשמח! והוא בא לאמת את דברי קדמו הגדול רבי מנחם מ' מקוריץ שאמר: איני אוהם מרות שחורות! ושמחה היא מעולם העליון. הר' הנולד בוכה, כשמוגיע התינוק ל' גיל של חצי שנה בערך, הוא מתחיל לחחק. לפי שאו הוא נעשה קצת בר' דעת. "רחימא! הרבה שמחה, הגל חיות" ובני המשפחה שחוננו עפר אר' צנו ונמנו על בוגיה ומשחרריה טוים את שרשרת חזות של חמשמחה רמת ויחש, משפחת שפירא. בכל מקום תמצאם והם עוסקים במעשה יצירה. עובדים אדמת ישראל בויעת אפיים. ונושאים בישותם את מורשת המשפחה הדגולה.